

9876^a
9876^b 1785 35. No. 107
No. 1077.

ADVERSARIA
IVRIS IVDICIARII
IN PRIMIS QVOAD
CONCURSUM CREDITORVM

17

ADNOTATIONES TRES PRIORES

P R A E S I D E

D. CAROL. GODOFR. DE WINCKLER

ANTECESSORE IVRIS PRIMARIO AC FACVLTATIS
IVRIDICAE ORDINARIO REL

DIE X. MARTII A. C. CIDIÖCCLXXXV

SVM MORVM IN IVRE HONORVM

IN ACADEMIA LIPSIENSI

ACCIPIENDORVM CAUSA

H. L. Q. C —

D E F E N D E T

CHRISTIANVS FRIDERIC. CONRADI

SER. ELECT. SAX. CIRCVLI HAYNENS. ET MAVRITIOBVRGENSIS PRAEFECTVS

A. D. V. I. S. A. R. I. A.
I. V. R. I. S. I. V. D. I. C. I. A. R. I. U.
C. O. N. G. R. E. G. I. O. S. I. M. P. E. R. I. A. L. I. S.
A. D. I. M. P. E. R. I. A. L. I. S. S. A. C. I. A. S. I. S.
D. I. C. T. I. O. N. I. S. I. N. T. E. R. I. M.
A. N. T. I. Q. U. I. S. I. N. T. E. R. I. M.
S. T. A. T. I. S. T. I. C. I. S. I. N. T. E. R. I. M.
C. O. N. G. R. E. G. I. O. S. I. M. P. E. R. I. A. L. I. S.
A. D. I. M. P. E. R. I. A. L. I. S. S. A. C. I. A. S. I. S.

Quamuis doctrina cum de iure iudiciario in vniuersum, tum inprimis de creditorum concursu multorum ac celeberrimorum Ictorum labore admodum illustrata et amplificata appareat, adeo, vt non desint, qui putent, eam rem nunc ita claram atque expeditam esse, vt, sententias inprimis locatorias ferre, nihil pene aliud sit, quam consuetas formulas mutatis nominibus vel debitis describere, tamen, qui in eiusmodi opera quotidie versantur, bene norunt, nondum omnia sic satis confecta et absoluta esse, vt non variae subinde dubitationes suboriantur, quae saepius diligenti adhuc deliberatione atque indagatione egeant. Interea tamen negari nequit, in hac re, nisi omnia, plurima tamen, recepto fori vsu, ac consueto in dicasteriis pronunciandi more pendere, cum hic fere semper iure civili, saepenumero etiam lege iudiciaria, quam Ordinationem Processus vocant, destituamur. Placet igitur, hunc defectum, quantum ab aliis laboribus oppresso fieri poterit, supplere, atque habita inprimis iuris Saxonici ratione, tum ex ipso iure, tum inprimis ex rebus hinc inde iudicatis, quaedam quasi ex aduersariis depromere, ac publice exponere, quae vt adnotentur, non plane indigna videbantur. Neque enim vllum locum totum ac integrum excutiamus, verum adiuuabimus tantum.

A

ADNO-

ADNOTATIO I.

Initium concursus.

§. I.

Generalia. **M**ulta sunt, quae pendent a quaestione: quando concursus creditorum (vtamur compendii causa hoc est barbare vocabulo) incipere dicatur. Nam siue controuersia de eo sit, vtum vnus vel alter creditorum sibi vigilans solutionem recte acceperit nec ne, siue tarditas in exigendis vsuris oneribusque per triennium vel quinquennium accusetur, siue de sistendis actionibus singularibus, trahendisque ad iudicium vniuersale sermo sit, in his multisue aliis eiusmodi quaestionibus saepissime ad interrogationem: quando concursus inceperit? recurrendum est. Nam concursus facit litis pendentiam, et communionem inter creditores, MEV. P. IV. dec. 142. n. 11. ac P. V. dec. 125. Loquimur vero de concursu *formali*, non de *materiali*; sic enim distinguere solent, et hunc appellant, si quis in aere alieno quidem versetur, nec bonis omnino sit destitutus, ignotum tamen, suffecturane sint, vel minus, id quod demum ex euentu, et secuto formali processu patebit. Est autem concursus formalis ipsa lis ipsumque iudicium ac modus procedendi *der Process selbst*, qui ventilatur cum inter creditores ac debitorem, vel quicumque eius partes suscepit, obtinendae, quantum fieri poterit, solutionis causa, tum inter creditores ipsos, ad disceptandum inter se, quis prior, quis posterior, ad solutionem peruenire debeat. Hoc itaque

itaque iudicium, quod vniuersale est, quodque ad omne omnino creditores pertinet, et quo exorto omnes lites particulares silent, inprimis in distribuendis pro modo privilegiorum, eumque in finem prius colligendis, bonis eius debitoris versatur, quem imparem soluendo singulis suis creditoribus esse, iudici concursus constat. Quodsi igitur verba legis iudiciariae *O. P. R. ad t. XLI. §. 1.* *Wann mehrere gläubiger zusammen kommen und es sich äußert, daß der schuldner in abfall der nahrung gerathen, also ein concursus creditorum entsteht,* simpliciter ac strictim sequemur, ab ipsa debitoris insufficientia initium concursus repetendum fore, videri posset. At vero haec tantummodo de concursu materiali intelligenda sunt, qui inprimis hoc nomine: *in abfall der nahrung gerathen*, indigitatur, atque etiam concursus imminens dici solet, *CAR. FERD. HOMMEL Rhaph. obs. 539. §. 7.* ac praeparatorius est eius, quem *formalem* appellant. Ad hunc vero requiritur vt 1) plures adsint creditores, 2) vt debitor ipsis impar sit soluendo, *AVG. FERD. HOMMEL von Referiren der Äcten, sect. III. §. 151.*

§. 2.

Formalem concursum *LAVTERBACHIVS Coll. Pand. L. De concursu formali. 42. t. 5. §. 20.* recte ita describit, quod sit iudicium vniuersale inter creditores concurrentes, vt ipsis, sententia iudicis, ex bonis debitoris, secundum cuiusque praerogatiuam, quantum possit, satisfiat, vt adeo, bene monente *C. O. RECHENBERGIO* in scripto infra adducendo, ad ipsum formalem concursum neque sola pluralitas creditorum, vt putat,

inprimis AVG. DE LEYSER *med. ad Pand. spec.* 478. §. 5. atque
 LVDOVICI *vom Concurs-Proc. c. 1. §. 14.* neque sola inopia
 debitoris, nec vtrumque solum sufficiat, verum praeter ista
 adhuc alia desiderentur, inprimis lis aliqua aut iudicii con-
 stitutio, siue, vt alio modo eloquamur: *concurfus absque
 processu esse nequit.* Ex his patet, vt *initium concursus* di-
 catur, requiri 1) aliquem actum iudicalem, ex quo
 2) manifestum sit, plures adesse creditores, quorum 3) de-
 bitor ipsis haud soluendo sit, ac denique 4) intentionem
 iudicis claram esse oportere, vt, debitore omnibus faculta-
 tibus exuto, pretium distractorum bonorum inter credito-
 res pro modo vnius cuiusque priuilegii distribuatur.

§. 3.

icipere de-
 r ab actu
 iudiciali.

Videmus itaque, quantum interfit inter concursum
 creditorum atque bonorum cessionem, qua posteriore
 non statim distractio bonorum intenditur, sed plerumque
 solummodo sequestratio, quia adhuc spes est, debitorem
 per pactum remissorium seruari posse atque a concursu
 liberari. Creditoribus enim per bonorum cessionem tra-
 duntur quidem facultates debitoris, sed domini non fiunt,
l. 4. C. qui bon. ced. poss. quapropter VLPIANVS *l. 3. de bon.
 cess.* dicit, qui bonis cesserit, non carere bonis suis, quid?
 quod ipsa bonorum cessio quodammodo reuocari queat,
l. 5. D. de bon. cess. Contra massa ipsius concursus credito-
 ribus propria est, simul autem vicem gerit debitoris, *tritt
 an dessen Stelle*, ita vt in hanc massam, simulque in credito-
 res, omnes debitoris obligationes ac iura translata videantur,
 adeo-

adeoque hi per curatorem bonorum ea omnia facere tum debeant tum possunt, quae ante concursum in debitoris arbitrio ac obligatione erant. Ex his igitur sequitur, quando de initio concursus quaestio incidat, sermonem esse de eiusmodi actu iudiciali, a quo lis illa, de qua diximus, et creditorum inter se, et cum debitore incipiat, ac ubi de nulla re alia, quam de debitoris certissime obaerati bonis inter creditores iudicis officio distribuendis agatur, seu, ut breuius dicamus, principium concursus esse principium non praeparationis ad illam litem, sed litis ipsius; vnde vix regula certa de hac re poni poterit, verum incipiet concursus tunc, quando primus actus saepe dictae litis in iudicio suscipitur. Secundum haec igitur ea, quae sequuntur, diiudicanda sunt.

§. 4.

Non ignoramus, initium concursus plerumque ^{incipit ple-}locari solere in tempore emissae citationis ^{rumque ab}edictalis. Nec ^{edictali ci-}male. Etenim, dum fama fert, aliquem vel viuum vel mor- ^{tatione.}tuum nominibus esse obrutum, quibus exsoluendis par esse nequeat, dum ipsi creditores iudicem adeunt, et debitorem in aere suo esse conqueruntur, dum ipsi actiones instituunt et condemnari petunt, dum contra condemnatum executionem autionem et subhaestationem postulant, dum haec debitoris nomina numerantur, atque cum eius facultatibus comparantur, in his omnibus nondum est aliquod iudicium concursus, *Concurs-Process.* At vero, postquam iudex, facta idonea investigatione, non amplius dubius sed certus est, vere adesse imparitatem soluendi, tunc,

-mod

omnibus reliquis rebus posthabitis, sine mora obligatur ad creditores edictaliter citandos, *O. P. R. l. c. §. 2: ist mit citation der gläubiger bald anfangs zu verfahren.* Quis igitur dubitet dicere, diem, quo scripta est citatio edictalis, initium esse concursus? quemadmodum in omni iudicio citatio fundamentum ac principium controuersiae esse fertur, *§. ult. I. de poen. tem. litig. STRVV. S. I. C. ex. 5. §. 10. MÜLLER ad h. l. et ad ex. 9. §. 66.* inprimis cum in hac lite id singulare eueniat, vt ante citationem nullus sit libellus, quippe quem creditores in termino demum liquidando proponunt, vnde nihil certius est, quam ab ipsa edictali citatione, vbiunque in Actis reperiatur, tuto initium concursus duci posse, cf. *HOMMEL Rhapf. obs. 539. §. 7.* inprimis cum per eam simul longe lateque innotescat, cum hominem, cuius creditores citantur, esse bonis lapsum. Atque in tantum profecto fere omnes consentiunt. An vero praeter citationem edictalem etiam aliae res sint, quae si eam praecedant, concursum citius incipere faciant, de eo ambigitur. Nos contendimus, eiusmodi res quasdam omnino quidem inueniri, attamen plures alias vulgo pro initio concursus male haberi. De vtrisque videamus.

§. 5.

*non autem
ab obfignatione
vel sequestratione.*

Praeter edictalem igitur citationem videri posset, quod, simulac obaerati debitoris bona vel obfignentur, vel sequefrentur, posse inde initium concursus duci, inprimis quando sequestratio non tam ab actore post sententiam condemnatoriam petitur, quam ab ipso iudice ob apparentem bono-

bonorum lapsum debitoris ex officio suscipitur, ne in praedictum creditorum bona dissipet, aut fructus consumat. At vero, cum certum sit, haec tantum securitatis causa fieri, atque diuersa sint, creditoribus de conseruanda massa futuri concursus prouidere, atque ipsius processus concursus, seu iudicii vniuersalis initium facere, a nobis impetrare non possumus, vt vtrumque, seu, quod idem est, rem ipsam cum praeparatione ad eam ac instituto praeliminari confundamus.

§. 6.

E contrario autem haud dubitandum videtur, quod si ^{si a rescripto vel sententia de formando concursu.} a rescripto vel sententia de formando concursu. vel causa de obaerato debitore ac multitudine contractuum ab eo nominum, imparitateque soluendi ad Principem relata, vel etiam Actis super modo vltius procedendi ad dicasterium missis, atque ab alterutro: esse iudicium concursus incipiendum, creditoresque edictaliter conuocandos, *daß mit eröffnng des concurses*, vel *daß mit edictal-citation der gläubiger zu verfahren*, vel iubeatur, vel pronuncietur, hoc ipsum momentum coepti iudicii concursus, non expectata demum edictali citatione, quae forte remoram pati potest, reputari posse, cum hic plus quam praeparatio ad concursum adsit, potius ambigi non debeat, in hac specie ea omnia praesentia ex Actis apparere, quae ad naturam concursus pertineant. Quemadmodum enim dubitari non solet, si forte princeps porrectum sibi ab vno subditorum libellum actionis contra alterum, praefecto cuidam cum rescripto mittat, eoque causam coram ipso certari iubeat

iubeat, tunc illico litem coram praefecto incipere, quae mox per citationem pendens fiet, ita etiam concursus creditorum per eiusmodi rescriptum procul dubio initium capiet, sub spe mox secuturae edictalis creditorum conuocationis. cf. IOH. ANDR. HOFFMANN'S *teutsch. Reichs-Prax. T. II. §. 1225. not. bb.* Hinc Scabini Liphenses m. Maio 1781. vtrumque coniunxerunt, sic pronunciantes: *Obwohl, daß der anfang des concurses sofort von des debtors ableben anzurechnen, es scheinen möchte, da selbiger nicht nur zuvorhero von einer großen menge seiner creditorum bis zur execution ausgeklaget, und bereits viele hülfsscheine ausgefertigt gewesen, sondern auch der iudex sofort nach dessen tode die sequestration angelegt; diueil aber dennoch allererst witem 20. febr. 1777. daß mit erlassung der edictalien zu verfahren, gnädigst anbefohlen worden, folglich allererst von dieser zeit an und von der unterm 10. mart. bemeldten jahres würklich ergangenen edictal-citation der formelle concurs sich angehoben.*

§. 7.

item a iuramento curatoris litis vel bonorum.

Ad naturam concursus pertinet, vt tum curator bonorum, tum, nisi debitor ipse velit creditoribus iurato respondere, curator litis constituatur. Quoniam ergo vbi substantialia rei cuiusdam adsunt, ibi ipsa res vt adfit necesse est, sequitur, si quis iudex adhuc ante emissam citationem edictalem, vel ipsum debitorem, vel vtrumque curatorem iureiurando obliget, ab hoc actu iudiciali iudicium vniuersale concursus incipere debere. Quod tamen minime ad curatorem massae accommodari debet, quippe qui magis ad

ad conferuanda, quam diftrahenda debitoris bona, atque ad euitandum magis, quam accelerandum concursum conftitui folet, *Banq. Mand. de an. 1766. §. 5.*

§. 8.

At ea quaefitio non fatis expedita videtur, num initium ^{minus ra-} concursus a ceflione bonorum deduci poffit, a debitore ^{men a bono-} obaerato facta, fiue, quod idem eft, quando proceditur ex ^{ne.} Mandato Electoris Saxoniae aduerfus obaeratos debitores d. 7. Ian. 1724. edito ac d. 20. Dec. 1766. renouato. Fatemur, magnam effe apparitionem argumentorum, quae hic initium concursus collocari poffe, fuadeant. Si enim verum fit, quod b. BACHIVS *ad Berger. oec. iur. L. IV. t. 31. §. 1. not. 1.* annotauit, concursum tunc incipere, quando conftet, debitorem non effe foluendo, quaenam maior huius rei certitudo effe poterit, quam debitore ipfo hoc iudicialiter fatente, ac omnes facultates fuas creditoribus ad fatifaciendum offerente, inprimis cum hodie non amplius, vt olim, in arbitrio creditorum fit, vel bonorum ceflionem accipere vel quinquennales inducias dare, *l. 8. C. qui bon. ced. poff. ANT. A MARA de conc. cred. L. 4. t. 2. §. 5 fq.* fed ftatim iudex debeat ad bona occupanda et creditores conuocandos procedere, *Banq. Mand. de a. 1766. §. 5. et 22.* Profecto concursum a bonorum ceflione, quam et oblationem nominant, incipere, putant non folum vetus ICTUS SALLGADVS DE SAMOZA in *labyrintho creditorum*, fed etiam recentiores, ac inter hos inprimis LEYSER *med. ad Pand. spec. 478. med. 5.* HELLFELD *Ipr. for. §. 1813.* MEVIVS *P. VI. dec. 104.*

B

LVDO-

LVDOVICI *Conc. Proc. t. I. §. 14.* atque eandem sententiam tenere videtur BERGERVS *l. c.* At quemadmodum BERGERVS CUM MENCKENIO *system. Pand. L. XLVI. de priuil. cred. §. 1.* vtrumque, edictalem citationem et bonorum cessionem sollicitè coniungit, ita etiam nos nihilominus et hic initium Concurfus potius ab edictali citatione, quamuis posteriore, quam ab ipsa bonorum cessione deducendum existimamus. Nam per bonorum cessionem magis efficitur *ein creditwesfen* quam *ein concurs*, quae duo admodum inter se differunt, HOMMEL *Rhaps. obs. 295.* ita, vt isto finito, hic incipiat. Illa pars est concursus materialis, h. e. inopiam debitoris ostendit, atque solenne iudicium concursus praecedit; v. HOFFMANN *teutsch. R. pr. l. c. §. 1224. et 1225.* qui bonorum cessionem inter occasiones concursus formalis, *die veranlassungen*, optime refert. Bonorum cessio proprie locum dat tentando pacto remissorio, de quo fusius agit vir b. mem. IO. GE. BAVER in *diss. de pacto remissorio ante concursum formalem*, a quo plane differunt *der Accords-Proceß* et *der Concurs-Proceß*. Qui enim harum rerum haud ignari sunt, sciunt, ante hos viginti annos, si quis debitor bonis cesserit, singularem modum procedendi receptum fuisse ad illud pactum remissorium vel tentandum vel conficiendum, in quo variis implorationibus, citationibus ac terminis opus erat, fatisque multum temporis in hac ad remittendum vel persuasione, vel coactione consumebatur, dum interea bona debitoris sub questro essent, et spe demum transactionis complendae frustra

quae for-
malem con-
cursum
praecedit.

frustrata, ad ipsum concursum creditorum vel his vel debitorum prouocantibus peruentum fuisse, de qua re integrum libellum Lipsiae scripsit, tunc vtilissimum, 10. 10. B. RICHTER. Mandatum quidem Electorale d. 20. Dec. 1766. emissum, diuturnum spatium, quod eo vsque inter vtrumque processum, pacti remissorii et concursus satis amplum intercesserat, admodum coarctauit, ita vt nunc vna sit citatio creditores ad rem pacto remissorio componendam et simul ad ipsam litem concursus conuocans, attamen ^{quod non} ^{mutatum} ^{iure nouo.} ipsum discrimen inter bonorum cessionem et iudicium concursus minime sublatum est, id quod ipsa verba dicti Mandati, et ratio ibi vtrique rei praescripta luculenter ostendunt, vnde manifesto patet, illam scripturam, qua debitor iudici bonorum cessionem significat, pro ipsius concursus initio haberi non posse, potius re ipsa manet a iudicio concursus separata. Similem inter vtrumque differentiam re ac tempore obseruare licet iure ciuili, HELFELD. *Ipr. for.* §. 1812. cuius rei inter alia hoc testimonium esse potest, quod adeo bonorum possessio reuocari possit, modo hoc fiat ante citationem edictalem, KNORR *Anleit. z. gerichtl. Proc. L. II. c. 7. §. 2.* Nec obest, quod debitoris bona ab eo tempore a creditoribus possideantur, ipsi vero non amplius sit potestas ea administrandi, quod vtrumque negari nequit; sed idem fit, quando creditor post rem iudicatam immittitur, vel iudex vt eidem soli satisfiat sequentem imponit.

§. 9.

praeiudicium Fac.
I. L.

Haec omnia illustrari possunt responso, quod Collegium nostrum dedit a. 1768. sequentem in modum: *Wird: von welcher zeit an eigentlich der anfang des concursus zu rechnen sey? zu erörtern für nöthig erachtet. O. n. w. schon der nahme an die hand giebt, daß, sobald mehrere gläubiger zusammenkommen, und des schuldners insolventer zustand sich veroffenbahret, ein concurs entsteht, wie dem, wenn dieses geschieht, oder der schuldnr selbst seinen unvermögenden zustand entdeckt, und bonis cedit, er über sein vermögen weiter keine disposition hat, vielmehr der richter dessen güter sofort in sequestration nimmt, damit dieselben zur befriedigung der gläubiger angewendet werden können, auch zu dem ende ein curator bonorum oder massae bestellet, der debitor hingegen von sothaner zeit an von aller weitem concurrenz ausgeschlossen wird, sondern die creditores an dessen stelle treten, und das vermögen desselben besitzen. D. a. u. d. ein unterschied unter dem concursu materiali et formali zu machen, IOH. ANDR. HOEM. teutsche Reichs Praxis Tit. II. §. 1225. wovon zwar ersterer durch die cessionem bonorum, oder wenn der richter wegen concurrirender gläubiger die bona des debitoris in beschlag zu nehmen ex officio für gut befindet, sich anspimmet, da hingegen sodann noch kein förmlicher concurs und im eigentlichen verstande dergleichen vorhanden, vielmehr gleichwie bey jedem processu das iudicium allererst durch die erlassene citation fundiret wird, also auch der anfang des concursus in so ferne er ein iudicium uniuersale ausmachet, nicht eher als von der edictalcitation anzurechnen, zumal unter diesem und denen übrigen processen, noch dieser unterschied vorwaltet, daß bey dem*

dem concursproceſſe der anfang ſofort mit der citation ohne vorhergehende klage gemacht, und die letztere von denen creditoribus erſt nachhero angebracht wird, daneben allererſt durch die edictalcitation oder das proclama publicum, daß der ſchuldner ſeinen gläubigern nicht gerecht werden könne, zu jedermanns wiſſenſchaft gebracht wird, alles aber, was vorhero geſchiehet, nur als vorbereitungen zu betrachten, ſo mehrentheils bloß auf die erhaltung des vermögens, zur ſicherheit der hinkünftig ſich meldenden gläubiger, oder ſonſt zu eröffnung des bevorſtehenden concursus abzielen, von welchen allen aber auswärtige creditores etwas zu erfahren nicht im ſtande ſind, ſo iſt der anfang des concursus von der erlaſſenen edictalcitation oder Proclamate publico an zu rechnen.

Hinc non male dixeris, ſi quis debitor poſt bonorum ceſſionem ante citationem edictalem quicquam de ſuo alienet, actionem non reuocatoriam nullitatis, ſed reſciſſoriam Paulianam eſſe inſtituendam, de quarum diſcrimine optime exponit Vir b. m. HOMMELIVS *Rhaps. obſ.* 539. quamuis in eo diſſentiat, quod illi locum etiam poſt bonorum ceſſionem aſſignet.

§. 10.

Quid autem, ſi debitor neque velit forte, neque poſſit ^{concurſus incipit,} ſtebili bonorum cedendorum beneficio uti, verum ipſe ad ^{quando de-} ^{bitor ad} ^{cum prouo-} ^{car.} concuſum prouocet? quod hodie, dum poena obaeratorum debitorum, niſi decoctores ſint, ceſſat, inprimis tum ſae-
pius fieri ſolet, ſi ſpes deficiat, pactum remiſſiorum finiendi. Hic autem omnem dubitationem abeſſe cenſemus, ne ab hoc ipſo momento iudicium concuſus incipere dicatur.

tur. Qui enim alterum ad agendum prouocat, sine dubio, quamuis pro futuro reus sit, tamen nunc litem incipit, quam mox secutura est citatio ad prouocatum. Nec potest profecto futurus demum concursus videri, sed debet procul dubio praefens putari, qui ipse creditoribus suis, se in conditione concursus esse profitetur. Sane prouocatio in eo praeprimis differt a bonorum cessione, quod et si debitor in vtraque se impari soluendo declarat, tamen per illam creditoribus tantum massam futuri concursus tradat, per prouocationem vero ipsa concursus praesentia indicetur.

aut credito-
res hoc faciunt.

Sine dubio par ratio erit, quando, silente debitore, ipsi creditores, vt iudicium concursus fiat, vrgent ac petunt, siue, vt minus recte dici solet, ad concursum prouocant. Dum enim aliquis adest debitor plurium creditorum, dum bona eius non sufficiunt, dum nemo creditorum ipsi quicquam remittere in animo habet, dum potius distractionem bonorum, et satisfactionem ex iis, quantum fieri possit et pro ratione praerogatiuarum vniuscuiusque postulant, quis tunc concursum creditorum adesse neget? quapropter MENCKENIVS *Proc. tit. 41. §. 1.* vere dicit: *Existere solet concursus creditorum, quando ipse debitor creditores convocat, aut hi, debitorem non amplius soluendo esse deducentes, iudicium sibi commune aperiri petunt,* cf. KNORR *Anleit. 2. Proc. L. III. c. 7. §. 1.*

§. II.

conkursus
non incipit
ab arresto,

Accedimus ad *arresta*, quae vel communia, vel iuris Sa-
xonici esse constat. Et quod ad haec quidem attinet, nemi-

nem

nem latet, ea peti impetrariue nec solere nec debere, nisi ^{siue inuis} arrestans doceat, debitorem bonis lapsum esse, ^{Saxonici.} *O. P. S. tit. LI. §. 3.* RIVINVS *ad h. l. enunc. 2. §. sq.* MENCKEN. *Proc. ad eund. l. §. 32.* MEVIUS *de arrestis c. 27. no. 6. sq.* qua de causa videri queat, et hinc initium concursus computari posse. At vero cum eiusmodi impetrati arresti id tantummodo consilium sit, vt impetranti praerogatiua nascatur prae aliis creditoribus, neque semper mox ipse concursus consequatur, potius plerumque tum duplex renouatio, tum actio arresti, *die Kummerklage* intercedere soleat, atque adeo debitor aduersus quem eiusmodi arrestum impetratum est, possessionem atque dominium retineat, MEVIUS *l. c. §. 22.* nec leges ipsi administrationem ac alienationem bonorum adimant, *O. P. S. l. c. §. 4.* BERGER *oec. iur. l. c. not. 3.* MENCKEN *l. c. §. 24.* vnusquisque facile videt, ipsum processum concursus inde incipere non posse. Quid? quod ipsa arresta tamdiu dantur, donec edictalis citatio emissa sit, *Resol. Grav. de a. 1661. tit. v. Inst. §. 10.* quod argumento est, hanc non esse illius sequelam, et arrestum esse posse sine concursu, id, quod obseruantia quotidiana comprobat.

Similiter in propatulo est, etiam arresta communia, siue ^{siue commu-} ^{nis.} praeepta de non extradendo, etiam si a variis creditoribus contra vnum debitorem multiplicentur, tamen pro initio concursus haberi non posse. Etsi enim alias per arrestum iuris communis litispendentia induci dicatur, tamen hoc ita tantum est intelligendum, vt in eodem iudicio de liberando arresto agendum sit, MEVIUS *de arrest. c. 15. §. 26. 29.*
Impo-

Imponitur vero quasi ex necessitate aliqua, ne dissipentur bona; at vero per iudicium ex necessitate susceptum non inducitur litispotentia, ZANGER *de except. P. II. c. 13. no. 25.* atque arrestum commune fit tantummodo securitatis ac cautionis gratia, MEY. *l. c. §. 37.* PUFFENDORF. *Proc. P. II. cap. 6. sect. 1. §. 4.* ob futuram scilicet executionem, utque creditori ius suum conseruetur, RIVINVS *ad tit. LI. enunc. 1.* imparitas autem soluendi, sine qua concursus creditorum fingi nequit, in arresto iuris communis saepissime deficit.

§. 12.

*nec interdi-
ctio bono-
rum.*

Arresto iuris Saxonici, quod sustulit lex iudicialia recentior, *O. P. R. ad tit. LI. §. vn.* eadem supposuit inhibitionem de non alienandis bonis, seu interdictionem bonorum, qua creditor, debitore ad inopiam vergente, iudicem adit, petens, ut eum praecepto iudiciali prohibeat, quicquam de suo vel alienare, vel oppignorare; quod eum effectum habet, ut ab eo tempore, siue solus ille creditor maneat, siue mox alii accedant, omnis debitoris alienatio inualida sit, neque etiam ullus actus executivus contra eum suscipiatur. Originem traxisse videtur a prodigo, cui, quoniam furioso similis putatur, §. 3. *I. de curat.* bonis interdicti solet, et curator datur, id, quod iam lege XII. tabularum cautum erat, *l. 1. D. eod. Prospiciendum enim est,* ait Imp. D. Pius, *iis, qui, quod ad bona ipsorum pertinet, furiosum faciunt exitum, l. 12. §. 1. D. de tut. et curat.* Num igitur eiusmodi de non alienandis bonis praeceptum vim initii concursus habet?

habeat? ambigitur. Tenet affirmantem opinionem summus RECHENBERGIUS, Lipsiensis quondam Facultatis lumen ac Ordinarius, quam in prolusione, anno 1739. praemissa orationi ad memoriam Bornianam, tunc a Car. Ferd. Hommelio, post Bauerum successore eius, habendae exponit. Quae sententia quanquam multum verisimilitudinis habet, tamen vix impetrare a nobis possumus, vt ipsi assentiamur. Nam sedulo distinguendum videtur inter eos actus, qui debitoris administrationem vel etiam alienationem rerum suarum impediunt, et eos, qui ad ipsum concursum pertinent. Illi conseruant creditoribus massam futuri concursus et arcant malas fraudes ac prodigalitem debitoris, quibus illa diminui posset; ast orto ac coepto concursu, ipsa massa, post praeciam litem inter ipsos creditores super diuersis eorum priuilegiis ventilatam, distribuitur, quae ambo quantum inuicem inter se distent, cum res ipsa tum etiam vel sola diuersitas titulorum in Digestorum editione vulgata occurrentium: *Quae in fraudem creditorum facta sunt*, atque *de priuilegiis creditorum* satis et abunde docet. Nec opus erit, hic repetere, nos, quando de initio concursus dicimus, semper non de materiali, sed formali, i. e. ipso iudicio vniuersali, vel lite tum creditorum cum debitore, tum illorum inter se verba facere. Cum itaque eiusmodi bonorum interdictio nullum talem actum iudiciale m contineat, quae pars sit processus vel iudicii litisue, deinde etiam, vt verba legis ostendunt, inhibitio, de qua loquimur, ab vno etiam creditore peti ac impetrari queat, reliquis vel nomen suum

C

plane

plane non profitentibus, vel postea demum accedentibus, videmur nobis non inique facere, si illud praeceptum, aequè ac bonorum cessionem, solummodo tanquam praeparationem et quasi nuncium concursus propediem futuri intueamur et vtramque rem diligenter separemus. Neque obeſt, quod eiusmodi praeceptum, non nisi debitore bonis lapsò, dari possit, *O. P. R. ad t. LI. §. vn.* et eo insinuato omnis executio cesset; nam haec omnia pertinent eo, ne, *instante concursu*, aut massa diminuatur, aut, debitore vni vel alteri creditori intempestiue soluentè, pignoriue dante, reliquis damnus nascatur. Tacemus, non satis conueniens videri, huic interdictioni plus efficaciae tribuere, quam arresto, in cuius locum legislator eam substituerat; quae substitutio eo facilius erat, quo magis iam antea inter vtramque rem tanta similitudo intercederet, vt Icti ab vno ad alterum argumentum duci posse crederent, *MEVVS de arrest. c. I. §. 25. COLERVS Proc. exec. P. 3. c. 17. no. 54. sq.*

ADNOTATIO II.

Quaedam de citatione edictali in concursu creditorum.

§. I.

Triplex sparium Sax. remissum. Citatio edictalis, quam plerumque initium concursus efficere superius adnotauimus, in hoc iudicio vtilissima atque adeo necessaria putatur, *LVDOVICI Conc. Proc. c. 3. §. 1. sq. BRYNNEMANN. de concurs. cred. c. 2. §. 2. et STRYCK. ad h. l. HOFFMANN teutsch. R. prax. To. II. §. 1237. vnde et hodie fere vbique obseruatur, KNORR Anleit. z. Proc. L. III. c. 7.*

§. 2.

§. 2. siue tantummodo ad creditores ignotos, reliquis sigillatim citatis, siue ad omnes ac singulos dirigatur. Debet iure communi ter repeti, LVDOVICI *l. c.* §. 9. KNORR *l. c.* BRVNEM. ET STRYCK *l. c.* §. 3. nisi vna spatium trium contineat, quod iure Saxonico constat secundum regulam esse trium spatiorum Saxoniorum. At iure Electorali, differentia cernitur, tum quoad dictum spatium, tum quoad locum affixionis intuitu personae debitoris communis, prout nempe aut mercaturam exerceat, aut bonorum feudaliu dominus sit, an vero solummodo possessor allodialium, nempe vel ciuitatis incola, vel rusticus. Fundus huius rei est, cum in Resolutionibus Grauuminum de anno 1661. *tit. v. Iustit. S.* §. 10. tum in lege iudiciaria de anno 1724. *ad tit. XLI.* §. 2. quae vtraque lex nostris in terris a vulgato trium spatiorum Saxoniorum tempore, quod regulariter omni edictali citationi inesse debet, AVG. FERD. HOMMEL in *progr. de edictali citatione a. 1755. emisso*, et CAR. FERD. HOMMEL *Rhaps. obs.* 132. tertiam partem rescavit, integro spatio solis concursibus mercatorum atque eorum possessorum, qui praedia feudalia, *Rittergüter*, possident, relicto HOMMEL *Rhaps. l. c.* siue, vt nobis videtur, ipsi sint ex persona sua nobiles siue minus.

§. 2.

Quoad locum affixionis RIVINVS *ad tit. IV. enunc. 42.* ^{item affixio in tribus territorijs.} itidem distinguit inter concursum creditorum ratione bonorum feudaliu ac ratione non feudaliu, quorum in illis creditores citandi sint in tribus ciuitatibus arctioris et plenioris conuentus Statuum, in hoc vero in trium diuer-

C 2

forum

forum dominorum territorii. Quod quanquam forte de
 concurribus mercatorum vsque ad legem recentius latam
 feri potuerit, quippe quorum nulla mentio in allegato Re-
 solutionum de a. 1661. loco facta erat, tamen quomodo
 vir summus in omnibus reliquis bonorum non feudali-
 um possessoribus citationem in diuersis territoriiis desiderare
 potuerit, non video, cum lex clare in bonis allodialibus
 ac rusticis, in *Erb- und Bauergütern*, ne affixionem quidem in
 ciuitatibus postulet, verum ea in tribus diuersae iurisdictio-
 nis locis contenta sit. Sed haec quomodocunque sint, istae
 ciuitates, prout verba legis habent, esse debent in maiore
 minoreue delectu, in *drey Städten des engen und weiten Aus-
 schusses*. Id quod recentiori lege, contra obaeratos de-
 bitores a. 1766. lata, ita dilatatum est, vt hodie nulla om-
 nino in diuersis territoriiis citatione opus esse, pro certo
 affirmari queat. Sed vnde haec legis de tribus ciuitatibus
 sanctio? Qui a iuris Saxonici publici notitia haud plane
 alieni sunt, ii non ignorant, in his verbis rationem haberi
 concilii publici, ad quod Serenissimus Elector post defini-
 tum certum annorum numerum subditos suos, seu Status
 potius, ad consultandum de communi Saxoniae salute con-
 vocare solet, inter quos etiam singulae sunt ciuitates. Ha-
 rum vero cum maguus profecto sit numerus, delectus ha-
 betur praecipuarum, *ein Ausschuss*, quae arctius et pressius
 inter se deliberent, quae tamen iterum in duo corpora fe-
 gregantur, adeo vt eminentiores ac nobiliores, *der enge Aus-
 schuss*, reliquae *der weite Ausschuss* appellentur, SCHROEBER

quis sit de-
 lectus ciui-
 tatum.

von

von den Landtäggen p. 10. et 16. sq. Sic igitur tene. Cum omnis citatio edictalis secundum regulam in trium dominorum diuersis territoriis affigenda sit, vt docent GAILLVS *L. I. obf. 57.* WERNHER *P. 3. obf. 192. no. 4.* ANT. A MARA *de conc. cred. L. IV. t. I. §. 3.* BERGER *Suppl. ad Elect. D. F. P. II. p. 1623.* ac CARPZ. *Proc. t. 7. art. 4. no. 40.* inprimis in concursibus creditorum maioris momenti, LVDOVICI *Einleit. 2. Conc. Proc. c. 3. §. 11.* summus vero legislator ambages atque difficultates coarctare cuperet, satis esse putabat, si loco trium dominorum territoriis, in quae antea omnis citatio edictalis mittenda erat, substitueret, nisi in omnibus concursibus creditorum, saltim in iis, quorum debitores bona feudalia in Saxonia possiderent, tres eiusdem territorii ciuitates, aequum erat, vt non in vrbibus minimae existimationis acquiesceretur, nec forte in proxime vicinis, quod iure canonico sufficere putatur, *c. vn. Clem. de for. comp. P. MÜLLER ad Struv. S. I. C. ex. 5. §. 12.* sed in talibus affixio fieret, quae inelytae et alicuius famae essent, atque prae ceteris eminent, vt eo facilius praesumi posset, sufficientem inde notitiam ad creditores peruenturam esse, quippe quod est consilium omnis citationis.

§. 3.

Apponamus in gratiam eorum iudicum, qui aut, quatenam ^{Ciuitates} ciuitates Saxoniae ad delectum vel angustum vel angustio- ^{Sax. quae} rem ^{sunt in de-} sint referendae, ignorant, vel etiam eorum, qui in promptu ha- ^{lectibus.} bere cupiunt, earum nomina. Sunt vero ciuitates *des engern* *Auschnuffes* hae octo: *Lipsia, Viteberga, Dresda, Zwickauia, Frei-*
berga,

berga, Chemnitium, Longosalsium et Torgauia; verum ad ciuitates des *weitem Ausschusses* pertinent sequentes, numero XVIII: Annaemontanum, Leucopetra, Misena, Ileburgum, vrbs Haynensis, Weissenfelsis, Herzbergensis, Schmiedebergensis, ac Schneebergensis, Liebenwerda, Mariaemontanum, Plauia, Neostadium ad Orlam porro situm, Weyda, Delitium, Wurzena, Tenstadium, et Sangerhusum, vid. *Chur-Sächs. Land- und Ausschuss- Ordn. de a. 1728*. Quod vero ad ditiones episcopatum in Saxonia attinet, ipsis eadem lex est, sed sunt aliae ciuitates. In episcopatu Merseburgensi ad delectum maiorem ac minorem pertinent ex ea ditione Merseburgum ipsum, item Schaafstadium et Zwenckavia. In tribus igitur harum ciuitatum debet affixio citationis fieri. An vero liberum sit, velitne iudex intra Electoratum Saxonicum singulas tres ex delectu angusto, vel singulas vel angustiore seligere, an vero singulas ex vno atque altero, ambigitur. Nobis ei arbitrium relictum videtur, cum lex de hac re nihil certo constituat. Quod enim in *O. P. R. ad tit. XXXIX. §. 13.* de publica notificatione vendendorum sub hasta praediorum feudalium dicitur, haec esse praecise in curia Dresdeni ac Lipsiensi, et praeterea adhuc in valuis praefecturae, vbi praedium situm sit, affigenda, id dubito, an etiam ad citationes edictales transferendum sit, etsi summus GRIEBNERVS *ad h. l.* ita existimet, omni tamen, vt nobis videtur, causa destitutus. Nam profecto alia res est vendendorum publice praediorum, ad quae comparanda Dresdae vel Lipsiae facilius emtores inuentum iri, iudicari potest, quam citandorum creditorum, quorum forte plures in aliis a loco

concur-

num locus
concurfus
commune-
randus?

concursus fortasse non adeo diffitis ciuitatibus nobilibus reperiuntur; quamuis non negauerim, consilii esse, ac vtile fore, citationem saltem in vna vel altera harum duarum vrbiū affigere. De eo vero dubitatum est, num, si coram aliquo praefecto per edictalem citationem concursus incipiendus sit, ea ipsa ciuitas, in qua praefecturam exercet, in ternarium numerum computanda sit? Eadem quaestio occurrere poterit, quando coram magistratu alicuius ciuitatis ex vno vel altero delectu concursus ventilatur; quo vtroque casu non dubitamus, *praeter hanc* in aliis adhuc tribus ciuitatibus affixionem necessariam esse. Et si enim ex verbis allegatarum Resolutionum legi satisfieri videtur, modo numerentur tres ciuitates, in quibus vno eodemque tempore affixio fiat, tamen dudum communi vsu Saxoniae et dicasteriorum opinione receptum, atque adeo lege recentiori *d. n. Banqu. Mand. de a. 1766. §. 17. n. 2.* verbis: *ausser dem foro concursus*, (quae verba quamuis in §. 22. eiusdem legis, vbi de debitoribus non-mercatoribus agitur, non repetantur, tamen ob rationis paritatem et hic accommodanda esse, arbitramur) comprobatum est, omnem edictalem citationem ante omnia affigendam esse in ipso loco et iudicio concursus, ac praeter hunc demum, habita debitorum ratione, in tribus vel vrbiū, vel diuersae iurisdictionis locis. Quid enim aequius est, quam vt in primis iis ciuibus et incolis, qui in loco domicilii obaerati debitoris degunt, notum fiat, esse inter suos aliquem, cuius creditores conuocentur? Posito itaque hoc, certe legis de trino vrbiū

vrbum numero nec vim nec verba assequeremur, si locum concursus inter loca affigendae edictalis citationis connumeraremus. Haec, quod ad mercatores attinet, postea legis facta sunt, *Banqu. Mand. de a. 1766. §. 17. no. 2.* De reliquis res non adeo expedita, quoniam in §. 23. eiusdem legis ista emissa. At nihilominus Icti Lipfienfes idem iuris et in non-mercatoribus esse existimarunt. Cum enim anno 1772. vnus ex praefectis Grimmensibus satis esse existimaret, creditores conuocare in tribus vrbibus, connumerata Grimmensi, mense septembri eiusdem anni sequentem sententiam tulerunt: *Des curatoris litis wider die aussen gebliebenen gläubiger angebrachte ungehorsams beschuldigung hat nicht statt, sondern es sind selbige nach vorschrift §. 10. der erledigung derer landesgebrechen vom jahr 1661. an dreyen orten unterschiedlicher jurisdiction, inmassen die fol. 1^b, 2^b und 4^c bemerkten nicht dafür zu achten, anderweit gebührend vorzuladen.*

§. 4.

de tribus
emporii.

Quae de locis, vbi citationes edictales affigendae sint, hucusque diximus, mutata, aut potius dilatata atque extensa sunt per saepe allegatam legem, contra decoctores a. 1766. repetitam, vbi, quod ad mercatores attinet, praeter iam dicta §. 17. recens sancitur, citationem supra illas tres vrbes, etiam in tria incluta emporia, *drey ansehnliche Handelsplätze*, praesertim ea, in quibus praecipui creditores versentur, affixionis causa esse mittendam. Res saluberrimo consilio praecepta! inprimis cum nunc eadem citatio creditores tam ad agendum in concursu, quam ad tentandum pactum remisso-

missorium vocet, in quo posteriori constat maximam esse vim ac praeiudicium eorum creditorum, quibus plus quam ceteris debetur. Attamen res exitu difficilis reperta est! Vt enim taceamus, incertum esse, qualem urbem legislator sub nomine emporii intellexerit, num eam solum, quae nundinarum priuilegio gaudeat, an vero etiam eam, in qua plures mercatores ac negotiatores non incelebres versentur, docuit etiam euentus, si debitor communis, praesertim in emporiis longius remotis et extra Saxoniam sitis, multum negotiatus esset, apud magistratus, a iudice concursus requisitos, non eam curam et promptitudinem in administranda iustitia cerni, cui in Saxonia Electorali adfueti sumus, potius citationes edictales vel plane non, vel nonnisi postulatis immodicis sportulis affigi, vel denique diuersimode peccari, aut non relinquendo, quod lex exigit, integro spatio vel omissa continua appensione, vel alio modo. Cum igitur ea res praesertim in iudicio mercatorio Lipsiensi fere in omni concursu multum difficultatis commoueret ac moram neceretur, facta est ad Serenissimum Electorem humillima relatio, quod effecit, vt Senatui Lipsiensi d. 11. Iunii 1770. ita rescriberetur, vt nunc electio istorum emporiorum soli arbitrio iudicis relicta videatur. Hocce Rescriptum, etsi iam ab Ill. KÜSTNERO, nuper in detrimentum reipublicae viuis erepto, ad *Griebnerum* inter additamenta p. 74. relatum sit, tamen et nos hic adiciemus: *Uns ist gezeimend vorgetragen worden, was ihr, in sachen C. K. concursum creditorum betreffend, mittelst unterthänigsten berichts vom 7. May jüngstlin angezeigt,*

D

und

und wie ihr zugleich um unsern bescheid, in ansehung der nach dem banqueroutiermandate zu ertheilenden requisition um affixion derer edictalien an auswärtigen orten, gebeten. Gleichwie nun in denjenigen füllen, da die affixion der edictalien an solchen orten, wo die stärksten creditores sich befinden, entweder gar nicht, oder nur unzulänglich, auch nicht anders als mit aufwand großer kosten zu erlangen stehet, hinlänglich ist, wenn selbige außer dem foro, wo der concurs anhängig, amoch in andern drey verschiedenen ansehnlichen handelsplätzen bewirket wird; also begehren wir hiermit, ihr wollet hinkünftig euch darnach gehorsamst achten, auch dem gemäß in gegenwärtiger Sache, in ansehung derer im letztern terminio liquidationis außengebliebenen creditorum anderweite edictales erlassen. Mochens euch, nebst remission i. vol. act. nicht bergen: und geschieheth daran unsere meynung. Datum dresden, am 11. Jun. 1770.

§. 5.

de vrraque
Lusaria.

Sanctionem de affigenda in tribus ex vtroque delectu Saxoniae ciuitatibus citatione in Lusatia seu superiore, seu inferiori locum habere non posse, per se patet. Quapropter interdum dubitatum est, quae illarum loco ciuitates sint surrogandae? At vero in Lusatia superiori is modus citandi plane cessat, potius ibi in omni concursu seruatur adhuc citatio edictalis communis, in tribus diuersorum dominorum territoriis affigenda, per claram legem in ista terra contra decoctores, d. 2. Aug. 1783. latam ac d. 27. Sept. ei. a. promulgatam, §. 17. et 22. cum hac tamen duplici cautione, primum vt pro alieno territorio nec Lusatia inferior nec terrae Electoratus Saxonici, aut Comitum Ruthenorum

rum

rum fimilesque habeantur, deinde, vt appensio praeter ista tria aliena territoria, nihilominus adhuc in vno Lusatiae superioris loco fieri debeat; quae omnia patent ex rescripto d. 30. Ian. 1740. dato, in *suppl. C. A. T. III. p. 315. cf. O. Amts-Pat. de 15. Febr. ei. a. ib. p. 123.* Haec eo minus miranda sunt, cum nec in ipsis Electoratus Saxonici terris eae prouinciae, quae regimini episcopatumum subsunt, teste *RRVINO ad tit. IV. enunc. 44.* vnquam pro alienis territoriis habitae sint, cf. *infra adnot.* Quoad Lusatiam inferiorem aliter se res habet. Quamuis enim et haec cum olim edictalem in tribus territoriis diu seruasset, tamen nunc in hac re fere Electoratu exaequata est, hoc tamen discrimine, vt loco trium ciuitatum ex supra dictis delectibus duae tantum ex quinque circulis, in quos Lusatia inferior distribuitur, supponerentur, ac praeter has ipsa Summa Praefectura Lubbenensis adderetur; id quod factum anno 1767. sequenti rescripto, d. 18. Martii ad dictae praefecturae regimen dato, *Suppl. C. A. T. III. p. 397.* *Wir genehmigen, daß die edictalcitationes bey denen zu rittergütern im marggrafthum Niederlausitz sich ereignenden concursen statt der zeither bey euch üblichen affixion in dreyer herren landen, nach anleitung dessen, was in denen churfürstlichen alten erblanden wegen der affixion in drey städten des engern und weitern ausschusses verordnet, führohin nur bey euch und in zwo niederlausitzischen creyßstädten affigirt werden mögen.*

ADNOTATIO III.

De satisfatione pro expensis generalia quaedam.

§. I.

origo.

Perperam CARPZOVIVS *Proc. Tit. IX. art. 5. §. 4. sq.* cautionem expensarum loco faciendam iure Romano incognitam fuisse putat, magis perperam ex solo iure Saxonico originem traxisse, affirmat. Quod ad posterius attinet, locus, quem allegat ex Iure prouinciali Saxonico *L. II. art. 9.* tum non de hac cautione, sed de satisfatione iudicio fisti, vtrique parti iniungenda loquitur: *Der richter soll auch bürgen haben von dem kläger, und von dem, auf den die klage gehet, daß sie zu rechte vorkommen wollen;* tum, approbante etiam glossa, nonnisi de iudicio criminali agit. Eiusdem conditionis alius est locus, qui ex *L. II. art. 6.* huc trahi solet: *Wer so viel eignes in einem gerichte hat, daß es mehr werth ist, als sein wehrgeld ausmachet, der darf keine bürgen setzen, wenn man ihn wegen eines verbrechens anklaget.* Non ergo ad stipulari possumus HEINECCIO *Elem. I. Germ. L. III. t. 5. §. 173.* qui non solum interpretem latinum inique reprehendit, quod verba dicti articuli IX. *vollkommen wollen* verterit *iuri se repraesentent*, cum tamen optimi codices habeant *vorkommen wollen*; sed etiam ipsum hunc locum de cautione litem persequendi intelligit. Huius enim nulla mentio fit in Iure Prouinciali Saxonico, eo clarius tamen in Sueuico *cap. III.* in neutro autem satisfationis pro expensis. Quapropter vana sane opinio GVNDLINGII, qui *ad Dig. L. II. t. 8. §. 11. p. 150.* cautionis pro expensis originem inde petit, quia iudices

ees debuissent scabinis, iudicium constituentibus, itineris ceterasque impensas reddere. Eo certius vero est, vtriusque satisfactionis iam in iure Romano, etsi non antiquo *pr. I. de satisfat.* Iustiniano tamen vestigia reperiri. Etenim Imp. Iustinianus *Nou. 96. c. 1. et Nou. 112. c. 2.* nouam satisfactionis formam inuenit, quae soli actori imponeretur, cum reliquae fere omnes eousque vsitatae vel rei tantum essent vel vtrique parti communes. Ex Iustiniani itaque dicta lege libellus non prius ei vnde peteretur mittendus erat, quam actor vel subscribendo, vel fideiussorem dando caueret 1.) se intra duos menses litem contestaturum, hoc est eam persecuturum, 2.) in lite vsque ad finem permanfurum, 3.) si litem perditurus sit, decimam partem eius summae, quam in litem deduxerat, *sumtuum ac expensarum nomine* reo daturum esse, cf. MENCKEN *Proc. ad tit. XIII. §. 2.* quod postremum nihil noui erat a Iustiniano, vt gloriatur, excogitati, sed poena illa temere litigantium antiquissimo iure introducta, attamen mox vsu destituta, §. 1. *I. de poen. tem. litig.* cf. RITTERSHVSIVS *iure Iustiniano P. IX. c. 13. no. 4.* Fideiussore non inuento cautio iuratoria admittebatur. Iudex vero atque executores eius prohibebantur, quemquam, hac cautione ab actore non praeslita, in iudicium vocare. En! quanta cum nostra guaranda ac cautione pro expensis similitudo. Quemadmodum igitur in rem iudiciariam hodiernam, praeter ea, quae vt plurimum ex Iure canonico fluxere, multa quoque ex iure Romano irrepserunt, quod negari nequit, sic nobis ex hoc genere etiam cautio pro expensis,

penfis, esse videtur, prudenter tamen in eo a Germanis correcta, quod actor litem perdens reo non loco expensarum quotam litis, sed ipsas expensas refundere, atque eius rei ergo sub initium litis in certam quantitatem, quae iudici aequa videretur, cauere deberet, cum contra modo Iustinianeo necessarium fere esset, vt is, vnde petebatur, litis victor, vel expensarum partem amitteret, vel iniustum lucrum caperet. Consuetudo vero Saxonica alteram hodiernae cautionis partem *pro reconuentione* addidit, quippe cuius actionis apud solos Saxones ea natura est, vt nonnisi causa principali decisa in eodem iudicio instituat, cum fere in omnibus reliquis terris vtraque lis pari passu ambulet. Dicit enim Ius Prouinciale Sax. L. I. art. 60. *in fine: Wo der mann recht fodert, da soll er auch wieder rechtens pflegen und zu rechte verhelfen, L. III. art. 12. Wenn ein mann auf den andern klaget, und dieser wieder auf ihm, so darf der so erst klaget dem andern nicht antworten, dieser sey denn erst von ihm los; cf. MENCKEN. Proc. ad. t. VI. §. 1.*

§. 2.

abusus.

Quamuis hoc cautionis remedium vtilissimum sit ac faluberrimum, ad retinendos temerarios litigatores, sic enim sine dubio intelligendus Imperator, curam egisse iura constituentes, ne homines facile ad litigandum procederent, *pr. I. de poen. tem. lit.* nihilominus tamen ingentem abusum cautionis pro expensis quotidie cernere licet, qui tamen eo magis vitandus, quo certior regula est, quam ponit *cel. ESTOR Anfangsgr. d. gem. Proc. c. 77. §. 2127. not. et HOFF-*

MANN

MANN *teutsch. Reichs Pr. c. 74. §. 374. not.* cautione pro expensis neminem esse absque ratione onerandum. Solet enim esse commune confugium eorum vnde petitur, palladium iniquorum debitorum, tutamen fugientium reorum, et sacra anchora eorum, qui in aeris alieni vndis natant, prudens denique si diis placet, consilium, quod omni tempore in promptu habent aduocati, qui, bona fide eiurata, nihil magis suadendum credunt, quam vt lis aduersario qualicumque modo durior ac difficilior reddatur. Hac facienda pro expensis cautione homines egeni dici non potest, quantum a potentioribus ac ditioribus premantur, vnde multi sunt, quibus imposita ipsis a iudice XXX. vel L. thalerorum cautione, quos vel non possident vel iis in re sua familiari carere nequeunt, nec tamen ad iura pauperum consequenda satis apti, necesse est coeptum litem deferere, cui non iustitia deest, sed parata ac otiosa pecuniae summa, pro petitorum facultatibus nimis magnae. Saepe etiam actor per ipsam actionem summam haud multo maiorem, aut minorem etiam, petit, quam ea est, quae cautionis loco exigitur, qua si carere posset, forte ipsas litis molestias subiturus haud fuisset. Cogitemus nobis hominem, qui, dum domi egestate premitur, constituit exigere ab alio haud inopi nomen triginta forte vel quinquaginta thalerorum bonum ac verum, quod ad casum futurae litis sibi seruauerat, at ille debitor, indigentiae vt causam misero difficillimam reddat, excipit de cautione pro expensis nondum praestita, atque, dum actor huic praestandae non idoneus est, retinet iniuste pecuniam, olim
in

*cautio cessat
in causis mi-
nuris.*

in necessitatibus suis mutuo acceptam! Iustumne hoc vel
aequum putaueris? an vero pro abusu cautionis pro ex-
pensis habendum? Haec causa est, cur Ordo Iuridicus Lip-
sienfis durum semper existimauerit eam cautionem actoribus
in causa minuta iniungere, non obstantibus verbis genera-
lioribus *O. P. R. ad tit. XIII. §. vn.* Etenim primum non abs-
re praesumendum erit, legis auctorem iam tunc in anteces-
sum voluisse, vt nullus eius abusus concederetur, ac ea tan-
tum in futurum interpretatio locum habeat, quae salutis
ciuium conueniens esset; deinde notum est, totam Ordina-
tionem Processus, si appendicem exceperis, solum de modo
in iudicio procedendi ordinario agere, causae minutae
vero ad processum summarium pertinent, *F. A. HOMMEL
vom Referiren sect. III. c. 4. §. 164.* In plerisque autem causis
summariis satisfationem pro expensis cessare, quamuis
olim alia fuerit doctorum doctrina, *NICOLAI proc. c. 36. no-
TO. BERGER oec. iur. p. 766. edit. nov.* tamen hodie fere con-
stans est dicasteriorum opinio, vnde nec in possessorio sum-
mariissimo, nec in causis rationum, nec politiae et similibus
locum inuenit. Profecto haec opinio solido fundamento
nititur. Nam constat, in causis omnibus summariis ea cun-
cta cessare, quae ad substantialia processus non pertineant,
inter quae satisfationem pro expensis referre, turpe foret,
satiscente etiam *HOFFMANNO l. c. §. 374. not. a.* denique eadem
Facultas ex quibusdam singularibus rescriptis ad aliquot Sa-
xoniae iudices, et inter alia d. 15. Dec. 1725. ad praetorem
Lipsiensem atque d. 11. Apr. 1755. ad pagi Zedliziensis iudi-
cem,

cem, cf. Praefidis *notas ad BERGERI oec. iur. p. 766. edit. nouiss.*
 de non exigenda in causis minutis cautione missis, intellexit,
 nunc ipsis summis Principibus aequius ac consultius videri,
 si actores in causis minutis a cautione pro expensis liberentur,
 quorum Rescriptorum illud, quod in Continuatione
 Codicis Augustei To. I. p. 275. inuenitur, eo magis memo-
 rabile, quod datum sit d. 15. Dec. 1725. proximo post no-
 uam illam legem iudicariam anno, quapropter a Facultate
 Iuridica iustum existimatur, hanc interpretationem authen-
 ticam sequi. cf. c. F. HOMMEL *obf.* 14.

§. 3.

Haud absimilis abusus istius cautionis et hic esse cen-
 setur, quando tunc exigitur, vel imponitur, cum vel certum
 fit, vel probabile saltem, actorem minime condemnatum
 iri in expensas. Inde mirabile semper visum, sententias,
 praesertim instituto processu executiuo, vel a iudicibus vel
 a dcaisteriis latas, legere, quibus reus actori in petitam ab
 eo summam condemnatur, saepissime quoque cum refusio-
 ne expensarum, et tamen in eiusdem sententiae initio ei-
 dem actori, qui mox ex hac sententia suam consequetur,
 cautio pro expensis iniungitur, ac reus quamuis con-
 demnatus, tamen prouida cura securus constituitur, vt ha-
 beat, vnde ipse expensas litis ab actore victoriam reportante
 repetere possit. Cautio pro expensis solet plerumque vt
 exceptio dilatoria opponi, ESTOR *teutsch. Reichproc. To. I.*
t. 262. §. 2156. l. ZANGER de except. P. II. c. 21. §. I. FERD.
AVG. HOMMEL L. c. sect. II. c. 1. §. 52. et ipsis legibus inter eas
 E
 exceptio-

exceptiones refertur, *Const. El. Sax. 3. P. I.* Quomodo itaque conciliari inter se poterit, in vna eademque sententia exceptionem dilatoriam admittere, et tamen reum condemnare, siue litem eodem tempore et differre et perimere? Eiusmodi mens legislatoris nullo modo esse potuisse videtur. At, obicietur nobis, dum sententia condemnatoria feratur, incertum esse, num in rem iudicatam sit transitura, an vero interpositis forte remediis mutationem subitura. At vero, decetne dicasterium, quod de iure respondet, et sententias nonnisi actis conformes ferre solet, ita vacillare, tantamque incertitudinem ostendere, vt dubium sit, an recte condemnauerit? Deinde si verum est, quod ill. BOEHMERVS *Consult. To. II. resp. 877. no. 4.* dicit, et in quo omnes consentiunt, qui probabiliter litiget, cum non posse in expensas litis condemnari, necessario sequitur, illum, de quo diximus, actorem etiam si forte mutata futuro tempore sententia, tamen nunquam reo in restituendas expensas condemnatum iri, quoniam, qui semel sententiam definitiuam sibi fauorabilem tulerit, haud temere litigauit, F. A. HOMMEL *Lib. cit. §. 102.* ex quo manifesto apparet, in omni sententia definitiua condemnatoria iniunctionem cautionis pro expensis plane inutilem ne dicam ridiculam esse. Haec commouerunt Ordinem Ictorum Lipsensium, vt in eiusmodi sententiis satisfactionem pro expensis omittere soleat. Nolim tamen idem ad eas causas accommodare, quae iure iurando, ab actore reo delato, finiuntur, ac vbi, si ille iuramentum calumniae, hic delatum iurauerit, etiam compensatio expen-

expensarum obtinet. Cum enim praeuideri non possit, anne actor iuramentum calumniae sit deserturus, reliquus manet casus restituendarum ab actore impensarum.

§. 4.

Quemadmodum iure civili nullus ususfructus loco possessionis est, neque eximit a satisfactione, l. 15. §. 1. *D. qui a cautione liberat.* ^{non omnis ususfructus a cautione liberat.} *satid. cog. BERLICH. P. I. concl. 20. no. 33.* ita nec iure Saxo-nico putandum est, vnumquemque usumfructum a cautione liberare; hoc enim si assumeremus, quilibet pater, ac quilibet maritus immunes forent, quorum vxores liberiue saepe parum bonorum habent, interdum et ab ipsis usufruentibus dudum perdita et consumpta. Corpore vero, in quo usufructus constituitur, sublato, ipse usufructus perimitur, *pr. §. 3. I. de usufr.* Quale ergo auxilium ac qualis securitas reis foret in eiusmodi usufructu, expensarum loco, aliquando repetendarum? Exinde necessario consequitur, in hac specie, vbi usufructus vicem cautionis parata pecunia, vel fideiussoribus pignoribusue praestandae obtinere debet, eiusmodi usumfructum desiderari, in quo, vt PAV-LVS l. 4. *D. usufr.* ait, *aliquid existat, quod vel praesens, vel ex die dari potest*, haud dubie eo consilio, vt reus casu emergente habeat, vnde sportulae iniuria erogatae reddi possint. Vix itaque impetrare a nobis possumus, vt credamus, legislatorem in §. vn. *O. P. R. ad tit. XIII.* de cuiuslibet rei, etiam mobilis, usufructuariis loqui, quippe quod consilio legis plane non accommodatum esset, indeque recepta est in Facultate Iuridica Lipsiensi sententia, actores,

E 2 nonnifi

nonnisi per usufructum alicuius rei immobilis a cautione eximi. Et sic intelligenda sunt ea, quae Praefes ad BERGERI *oekonomiam* p. 768. *sub finem notae* 5. annotauit. Usufructus enim natura sua absque possessione saltem ciuili eius rei, cui inhaeret, exerceri nequit, nam alias foret non usufructus, sed ius, fructus ex aliena administratione, vel redditus annuos ab altero exigendi, ad usufructum vero traditio requiritur, MÜLLER *ad Struv. S. I. C. ex. 12. tit. 12.* quae forte ratio fuit, cur legislatores quemadmodum omnem fundi possessionem, sic etiam eam, quae usufructuarii esset, causam remittendae cautionis pro expensis esse voluerunt. Ex his igitur, quae diximus, efficitur, nec patrem nec maritum ex legali usufructu eiusmodi immunitatem consequi posse, nisi vxor liberiue fundum vel dotalem vel alium habeant, ex quorum redditibus, si opus esset, reus expensarum repetitionem accipere posset, SEYFERTH *teutsch. Reichsproc. c. 4. §. 17. no. 6.* HOMMEL *Rhaps. obs. 150.* Eandem quaestionem saepiuscule incidisse recorder, quando in pagis solent venditores sibi certum numerum variorum fructuum reseruare, ex vendito fundo quotannis praestandorum, *die Auszügler*, quos interdum pro usufructuariis habendos esse, visum est. Ast, non sunt usufructuarii, verum ipsis nonnisi ius alimentorum ex alieno fundo capiendorum competit, quae iudex aegre cum famis periculo per executionem auferet, ergo nec minus a satisfactione liberabunt. Multum quoque differunt ab annuis redditibus irredimilibus, ex praedio aliquo soluendis, qui ad exemptionem a cautione prodesse putantur,

tur, BERLICH. *P. I. concl. 20. no. 40. sq. NICOLAI Proc. c. 36. §. 9.* Sic itaque tene. Quando v. g. venditor pater in emto-rem filium dominium praedii conferat, *das Gut in Lehn reichen läßt*, sed reseruet sibi vsque ad certum temporis terminum administrationem praedii, atque curam fructuum quaerendorum, *die Wirthschaft und Haushaltung*, tunc ille vere est usufructuarius. Item, quando pater filio ipsum quidem praedium tradat ita, vt ipsi libere de eo agere liceat, sibi vero non solum annua alimenta, certis definitisque fructuum generibus distincta, sed praeterea quoque aliquem fundum, fundiue partem, quantacunque sit, proprio arbitrio vtendam reseruet, v. g. *er ziehet sich einen halben acker zu erdbirnen aus*, vel, *lein darauf zu säen*, in vtraque specie pater tanquam possessor rei immobilis, qua usufruitur, liber est a satisfactione pro expensis. Et hoc iure dictum collegium vitur. Conductores vero praediorum immobilium, etsi non omni ex parte usufructuariis pares, tamen procul dubio durante contractu conductionis in tantum pro usufructuariis habendi sunt, vt, si actores sint, ab ista cautione liberentur, cum in natorum renatorumque fructuum perceptione reo satis fit securitatis circa expensarum refusionem; etsi BERGERVS *oec. iur. L. IV. t. 19. §. 2. not. 5. p. 768. ed. nov.* contra sentit.

§. 5.

Iam supra §. 4. huius Adnotationis vidimus, hodie in *immobilia* Saxonia Electorali a cautione pro expensis liberos esse tum *ubi fixa esse oporteat?* ipsos immobilium possessores, tum eos qui tales esse iure finguntur, atque inter hos praeter usufructuarios, officiales, qui-

bus certa salaria sunt constituta. Quod ad illos attinet, constat requiri, vt praedia eorum in eodem saltem territorio in cuius aliquo iudicio lis agitur, sita sint. Id in Saxonia tam late patet, vt omnes terras, quae Electori parent, eo comprehendamus. Vnde iure MENCKENIVS *l. c. §. 5.* CARPZOVIVS *dec. 226. ac Proc. L. IX. art. 5. §. 77. sq.* NICOLAI *Proc. iud. P. I. c. 36. §. 7.* et BERGERVS *oecon. iur. L. IV. t. 19. §. 2. not. 5. p. 767. ed. nou.* si quis in aliquo iudicio in terris Serenissimi Principis hereditariis sito agat, v. g. in suprema Curia Lipsiensi, fundo instructus in ditione episcopatus Misënenensis, Merseburgensis vel Numburgensis ac vice versa, vtrumque actorem immunem esse a satisfactione, animaduenterunt, et rebus iudicatis confirmarunt; quod quamuis SCHILTERVS *Exerc. ad Pand. ex. VII. §. 24.* negare videatur, tamen in tantum concedit, si dominus territorii idem sit, qui episcopatus administrator, quae est rerum conditio hodierna. Quod ad Marchionatum Lusatae superioris atque inferioris pertinet, laudatus quidem NICOLAI *l. c.* putat immobilia in his terris sita in reliquis agenti non prodesse, at vero cum nulla disparitatis ratio appareat, ac singulae vni domino pareant, visum fuit Ordini Ictorum Lipsi. etiam hic mutuum bonis immobilibus efficaciam tribuere, cuius rei non leue argumentum in ipsis verbis Constitutionis Saxonicae quintae P. 1. versatur, quibus legislator Augustus generatim eos a satisfactionis necessitate excipit, qui possessionati sint in suis terris, *so unter uns güter hat, item in unsern landen besessen, et so genugsam unter uns besessen;* quae verba

verba nisi iniqui esse velimus, ad futuras quoque terrarum accessiones extendere debemus, inprimis si ea, quae ipsis opposita sunt, intueamur: *Aber der, so unter einer fremden herrschaft eines andern oberherrn ist*, quod de incolis Lusatiae, si ad Electorem Saxoniae respicias, dici nequit. Hinc factum, quod post Lusatiam in Electoris Saxoniae ditionem iam receptam in Ordinatione recognita *ad tit. XIII.* eadem verba generalia: *so in unsern landen nicht geseffen*, adhiberentur, vt adeo in hac etiam lege is fulcrum habeat, qui, in Lusatia possessor, in nostris terris cautionem pro expensis praestare detrectet. Sit itaque regula: Qui in vna domini territorialis ditione bona immobilia possidet, is, litigans in alia eiusdem domini terra, non satsidat. Hoc obseruatum esse Praefes meminit in summo senatu Prouocationum Dresdeni, sessione aestiua a. 1779. cum coram Regimine Sondershusano vxori L. B. de V. actrici cautionis pro expensis praestatio iniuncta esset, ex causa, quoniam praedium Bendeleben, quod ipsa possidebat, non esset in terris Sondershusanis situm. At vero re ad summum iudicium delata, correcta est sententia, et actrix immunis a satsidando declarata, ex causa, quia Elector Saxoniae, sub cuius ditione nominatum praedium situm, simul esset dominus territorialis in terris Swarzburgico-Sondershusanis.

Vnum, quasi per transfennam adiiciamus, nempe, per immobilia, quorum possessio priuilegium de non satsidando concedit, intelligenda solum ea, quae supra terram sunt, non subterranea, ergo metallifodinarum possessores non liberantur, vt iam Praefes meminit ad BERGERI oeco-

F

nomiam

nomiam p. 768. Ordinem Iuridicum Lipsiensem ita iudicare; cuius sententiae etiam Scabini Lipsienses sunt, exceptis tamen litibus in causis ipsis metallifodinarum, observante b. KÜSTNERO *ad Gribner. comment. ad O. P. R. p. 166.*

§. 6.

*sufficiunt
cuiuscunque
valoris im-
mobilia.*

De cetero non opus est animadvertere, nec in possessione, nec in usufructu immobilium, nec in salariis officialium ullam pretii rationem hodie haberi, verum omne quantumcunque sit, sufficere, quae regula quoad immobilium possessionem sensim sensimque eo peruenit. Nam etsi falsum est, quod BERLICHIVS *P. I. concl. 20. no. 59.* cum aliis, dicit, possessionem actoris iure veteri Saxonico ad liberandum actione civili a satisfactione aequare debuisse valorem vnus werigeldi, prouocans ad Ius prou. Sax. *L. I. art. 5. cf. supra hanc adnot. §. 1.* tamen negari nequit, in Resolutione Grauaminum de a. 1661. *tit. v. Iust. S. §. 17.* actores, si velint immunes esse a satisfactione, expresse iuberi ostendere, se fundos habere pretii 50. thalerorum. Quod tamen Ordinatio Saxonica §. 13. ita correxit, vt quemadmodum paratae pecuniae quantitas, sic etiam praedii pretium iudicis arbitrio relinqueret. Tandem cum interpretes viderent, Ordinationem recentioreuocare quidem has leges, attamen circa hanc rem verbis nonnisi generalioribus vt: *so in unsern Landen nicht angefessen;* vsu euenit, vt nunc quaecunque praedium, minusculi etiam pretii, saepe a maiori cautione pecuniaria liberare possit cf. NICOLAI *l. c. §. 23.* Eo iustus et aequus videbitur, non modo vnumquemque rerum immobilium usufructum, etiam non adeo magni momenti sufficere, sed

*usufructus
et salaria.*

sed etiam omnes officiales absque discrimine, siue magnis siue paruis salariis fruuntur, a cautionis praestatione absoluerent. Nec ipsius officii aut muneris aliquod discrimen statuen-^{modo sit of-}
dum, nisi ut credamus, publicum aliquod vel tale, quod ^{fictum publi-}
republica geratur, requiri; nam alias ii etiam, qui priuato-
rum negotia pro annuo salario gerunt, quid? ipsi domestici
immunes a cautione forent. Quae causa fuit, cur mense Au-
gusto 1782. Facultas Iuridica Lipsi. quaerente praefecto
Grimmeniensi venatori cuidam, qui apud illustrioris familiae
nobilem inter reliquos primus iisque praepositus esset, licet
proinde quotannis salarium haud leue acciperet, *einen Ober-*
jäger a cautione non liberandum censeret; ex quo etiam
patebit, quid sentiendum sit de administratoribus praedio-
rum nobilium, *Rittergutsverwaltern*. Quod vero etiam tenuia
salaria consilio respondeant, ex eo intelligitur, quod quando
expensae refundendae sint, successiue plurium annorum sala-
ria executioni mandari queunt. Scabini tamen Lipsien-
ses non minus officialem priuati cuiusdam salariatum ad-
miserunt, *KÜSTNER ad Griebner. l. c.*

§. 7.

Concludamus hanc Adnotationem, si prius obseruaueri-^{Sarisdario}
mus, cautionem pro expensis indiuisam esse, id quod vim ha-^{pro expensis}
bere potest in consortibus litis. Fingamus igitur, tres esse acto-^{est indiui-}
res, quorum nullus sit rei immobilis possessor. Nulla suberit
dubitatio, omnes simul praestare cautionem iniunctam ipsis
triginta plerumque thalerorum, collata inter se pecunia, sed
vna tamen summa repraesentanda; neque enim iudex neque
aduersarius singulorum ratas accipere tenebitur. Sed quid?

F 2

si vnus

si vnus ex iis vel praediorum dominus aut fructuarius sit, vel in officio publico cum salario constitutus, adeoque hic vnus a satisfactione immunis; aut si vnus pauper sit? Num reliqui duo imperatam cautionem tantummodo pro rata, viginti nempe thalerorum praestabunt? quod forte non iniquum videatur, ne per vnus conditionem liberationis, reliqui onerentur, qui, si ille non immunis foret, nonnisi duas tertias paratae pecuniae contribuere debuissent. At nihilofecius nuperrime Facultas Lipsiensis super ea re interrogata, decreuit, ab illis duobus, qui nihil possiderent nec possidere praesumerentur, integram cautionem 30. thal. esse exigendam, quoniam ea indiuisa sit. Nec conqueri possunt, cum si duo soli litigarent eandem summam numerare deberent. Sed fac, inter tres actores litis consortes finita lite, vnum forte ob desertum iuramentum desertamue probationem causa cadere, et ad expensas restituendas condemnari, iisdem inter reliquos ac reum compensatis: Putemusne, reum posse expensarum recipiendarum causa executionem in omnem, aliquando depositam triginta thalerorum summam a iudice postulare? Minime vero, sed tantummodo diuisim, pro ea scilicet, quam succumbens ab initio litis ad eam contulerat, summa, quippe quae sola in eius dominio est; vt adeo dicere liceat, satisfactionis dum praestatur, esse obligationem correalem, verum semel praestitae dominium diuisum.

Leipzig, Diss., 1785 P-Z

X 241 7854

9876
9876

1785 35
No: 107
No: 1077

ADVERSARIA
IVRIS IVDICIARII
IN PRIMIS QVOAD
CONCURSUM CREDITORVM

17

ADNOTATIONES TRES PRIORES
P R A E S I D E
D. CAROL. GODOFR. DE WINCKLER
ANTECESSORE IVRIS PRIMARIO AC FACVLTATIS
IVRIDICAE ORDINARIO REL

DIE X. MARTII A. C. CIOIOCCCLXXXV
SVMORVM IN IVRE HONORVM
IN ACADEMIA LIPSIENSI
ACCIPIENDORVM CAUSA

H. L. Q. C
D E F E N D E T
CHRISTIANVS FRIDERIC. CONRADI
SER. ELECT. SAX. CIRCVLI HAYNENS. ET MAVRITIOBVRGENSIS PRAEFECTVS

